

UDENRIGSMINISTERIET

Udenrigsministerens åbne samråd i Udenrigsudvalget den 25. juni 2010 om konfrontationen ud for Gaza.

Det talte ord gælder

Det overordnede hændelsesforløb er kendt. Den 31. maj stoppede israelske styrker den NGO-konvoj, der var på vej til Gaza med op mod 700 aktivister. Da israelske styrker bordede det største skib, tyrkiske Mavi Marmara, udbrød der kampe, som efterlod 9 aktivister døde og et større antal sårede aktivister og israelske soldater. Konfrontationen fandt sted i internationalt farvand ud for Gazas kyst, som Israel blokerer på grund af Hamas' styre i Gaza. Den 5. juni bordede israelske styrker et andet nødhjælpsskib, Rachel Corrie; dette forløb fredeligt.

Alt dette må nu undersøges, så forløbet kan blive klarlagt. Som bekendt har den israelske regering efter pres fra blandt andet USA besluttet at etablere en uafhængig undersøgelseskommission med international deltagelse. Mandatet for kommissionen omfatter bl.a. spørgsmålet om, hvorvidt den israelske fremfærd, herunder den maritime blokade, er forenelig med folkeretten.

Fra dansk og EU-side blev det allerede samme dag, som konfrontationen fandt sted, klart udtrykt, at det var væsentligt med en øjeblikkelig, fuldstændig og upartisk undersøgelse af hændelsesforløbet og omstændighederne omkring dette. Det skete i offentlige udtalelser, blandt andet fra EU's Høje Repræsentant, Catherine Ashton, i en erklæring, der var drøftet med og mellem EU's medlemsstater, og fra regeringen. EU's udenrigsministre understregede i konklusionerne om Gaza fra rådsmødet den 14. juni, at det for at opnå det internationale samfunds tillid var påkrævet med en troværdig international deltagelse i undersøgelsen af forløbet.

FN's Sikkerhedsråd blev hasteindkaldt den 31. maj og blev efter lange forhandlinger enige om en formandskabsudtalelse, som alle lande inklusiv USA kunne tilslutte sig. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt. Udtalelsen ligger meget tæt på EU's fra samme dag.

NATO-rådet blev indkaldt af Tyrkiet den 1. juni, og NATO's generalsekretær kom efterfølgende med en erklæring, der lægger sig op af EU's og FN's erklæringer.

Jeg har siden konfrontationen været i kontakt med en række europæiske kolleger om sagen, ligesom jeg har drøftet sagen med blandt andet den amerikanske og israelske udenrigsminister. Den danske regerings linje har været klar under forløbet. Danmark indkaldte som et af de første EU-lande den israelske ambassadør for i Udenrigsministeriet at redegøre for konfrontationen. Senere samme dag udsendte jeg en pressemeddelelse med blandt andet en kraftig beklagelse af det tragiske tab af menneskeliv og sårede og et krav om en fuld undersøgelse.

Situationen i Gaza er jo i denne sag det bagvedliggende problem. Det er afgørende at få forbedret adgangen til og fra Gaza substantielt. Danmark har ved flere lejligheder rejst dette spørgsmål i EU og over-

for den israelske regering, og det er et aspekt, der har stået centralt i EU's udtalelser efter konfrontationen.

Jeg har været i kontakt med min israelske kollega og over for ham lagt vægt på fri og uhindret adgang til og fra Gaza, samtidig med at legitime israelske sikkerhedshensyn respekteres. Jeg er tilfreds med, at det internationale pres, som blandt andet Kwartetten, EU og USA har lagt på Israel i sagen, og som Danmark har bidraget til, ser ud til at bære frugt.

Jeg ser den israelske regerings nylige beslutning om at lempe blokaden mod Gaza som et positivt skridt i den rigtige retning, og jeg håber, at de bebudede ændringer meget hurtigt vil manifestere sig i fremskridt for civilbefolkningen.

Det er klart, at der fortsat er mange udfordringer, ikke mindst i forhold til, hvordan beslutningen konkret bliver gennemført. I den israelske regerings erklæring den 20. juni fremgår det, at man vil offentliggøre en liste over våben og krigsmateriel, herunder problematiske dual-use

genstande, som ikke må indføres i Gaza. Alle genstande, der ikke er på denne liste, må ifølge erklæringen indføres i Gaza. Det fremgår yderligere, at Israel vil udvide indførslen af dual-use byggemateriale til godkendte PA-autoriserede projekter som skoler, sundhedsklinikker og vand, når projekterne er under international overvågning. Hertil kommer ifølge erklæringen en udvidelse af de eksisterende landpassager for at muliggøre en større mængde varer gennem passagerne.

Det centrale for Danmark og EU er, at der reelt bliver tale om en betydelig forbedring af adgangen til og fra Gaza - især for varer og genopbygningsmaterialer, men også for personer. Jeg forventer også, at den israelske beslutning vil betyde, at FN nu kan få sine genopbygningsmaterialer ind. Det vil blandt andet gavne skolerne, og det prioriterer vi fra dansk side højt.

Vi ønsker at støtte civilbefolkningen i Gaza. Den har alt for længe været overladt til Hamas. Den hidtidige politik har jo ikke virket efter hensigten, men har grundlæggende styrket Hamas og de radikale kræfter, der ikke vil fred, og som fortsat truer Israel. Dem skal vi ikke

styrke. Vi skal styrke civilbefolkningen og de palæstinensiske ledere på Vestbredden, Abbas og Fayyad.

EU's Høje Repræsentant har udtalt tilfredshed over, at Israel har besluttet at lempe blokaden, men samtidig understreget, at det er vigtigt, hvordan politikken gennemføres. Det internationale samfund, herunder EU og Danmark, er klar til at bistå israelerne og palæstinenserne med at forbedre adgangen til og fra Gaza.

I den forbindelse vil det være kendt, at vi vedtog rådskonklusioner på udenrigsministermødet den 14. juni om Gaza med fokus på opfølgning på konfrontationen og adgangsspørgsmålet. EU tilbyder i konklusionerne konkret at bidrage til gennemførelse af en åbning af Gaza, bl.a. med henvisning til den aftale om "Bevægelse og Adgang", som blev indgået i 2005. I givet fald vil der formentlig blive tale om, at EU vil skulle stille med politifolk i forbindelse med overvågning af passagepunkter til og fra Gaza. Jeg forventer, at vi fra dansk side i så fald vil bidrage med personel hertil; det har vi gjort tidligere på Rafahgrænsen.

Vi har inden næste møde bedt EU's Høje Repræsentant om at se nærmere på, hvordan EU kan bistå.

I rådskonklusionerne er der også et klart budskab til Hamas. Regeringens holdning til Hamas er velkendt, og i tråd med EU's. I konklusionerne fra udenrigsministermødet siger EU klart, at våbensmugling til Gaza og affyring af raketter mod Israel skal stoppes, og at Gilad Shalit skal frigives.

Den linje, som EU har lagt i sagen, har Danmark jo naturligt nok haft indflydelse på i forhandlingerne i Bruxelles. Jeg vil tillade mig at glæde mig over resultatet af et stort og målrettet arbejde over en bred front for at fremme de danske synspunkter på for eksempel adgang til Gaza. Jeg har selv drøftet sagen med en række af mine EU-kolleger de forløbne uger for at fremme regeringens politik.

Det andet - og nok så vigtige lige nu - er, at konfrontationen ikke får lov at afspore de spæde tiltag til at finde en politisk løsning på situationen i Mellemøsten. For om noget har konfrontationen understreget behovet for fred.

Jeg har med tilfredshed noteret mig, at både den israelske regering og den palæstinensiske præsident har udtrykt støtte til, at de indirekte forhandlinger fortsætter. Og at Den Arabiske Liga - trods skeptiske røster - ikke trak sin støtte til palæstinenserne, da Ligaen mødtes den 1. juni. Når det er sagt, så kan konfrontationen risikere at udgøre en udfordring for iværksættelse af egentlige fredsforhandlinger.

Lad mig til sidst opsummere dialogen med den israelske regering:

Som reaktion på hændelserne den 31. maj ud for Gaza indkaldte Udenrigsministeriet den israelske ambassadør i Danmark for dels at få en forklaring på det passerede, dels for at udtrykke regeringens vel-

kendte synspunkter i Gaza-spørgsmålet, særligt behovet for åbning af området.

Fra israelsk side gengav ambassadøren i hovedtræk de velkendte officielle israelske synspunkter.

Herudover drøftede jeg episoden på et telefonmøde den 2. juni med den israelske udenrigsminister. Jeg fremførte naturligvis over for Liberman de danske synspunkter, herunder på spørgsmålet om nødvendigheden af en troværdig undersøgelse og på adgangsforholdene til Gaza.

Jeg beklagede tabet af menneskeliv og understregede regeringens støtte til EU's udtalelser i sagen, herunder i forhold til en fuld undersøgelse af konfrontationen. Endelig fremhævede jeg det fornyede fokus på den uholdbare situation i Gaza. Den danske og EU's politik var derfor fortsat krav om en øjeblikkelig, holdbar og betingelsesløs åbning for passage ud og ind af Gaza.

Der er brug for en fortsat tæt og robust dialog med Israel om sagen,
både fra dansk side og mellem EU og Israel.